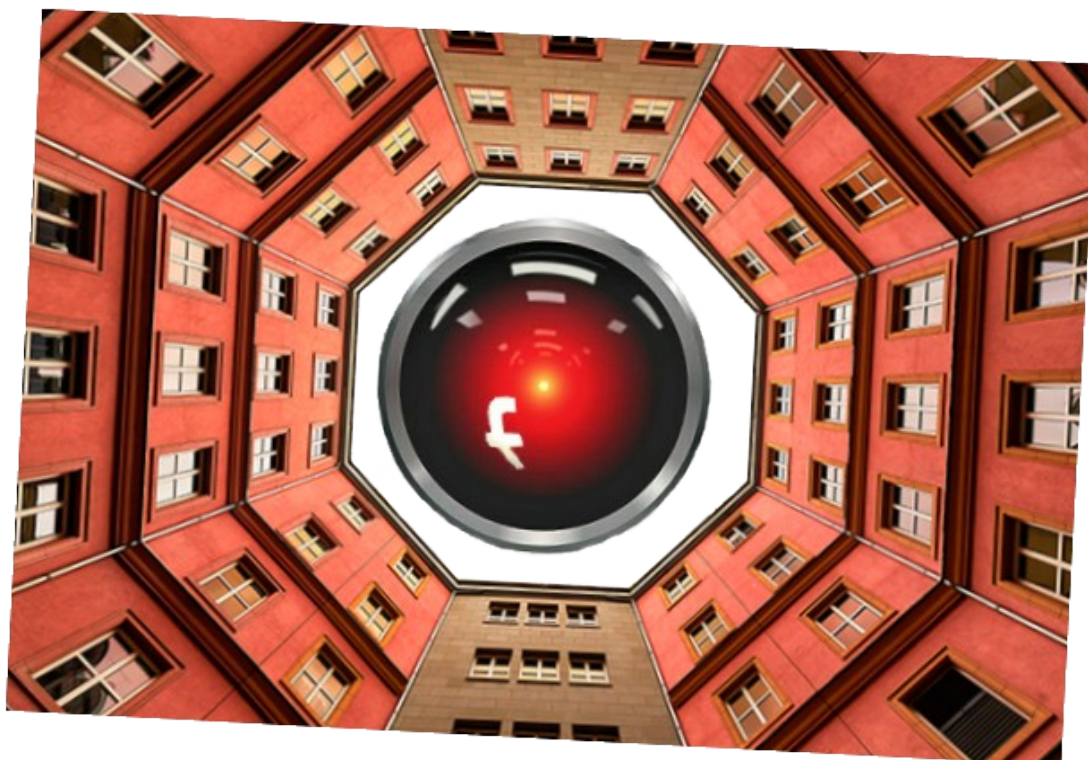

Forbyd overvågnings kapitalismen

Facebook, Google og avisernes manglende annonce indtægter
- nye love på vej i mange lande

- men problemet ligger et andet sted og markedet er ikke frit -

Essay af Tendar Olaf Høyer

I øjeblikket arbejder lovgiverne i Australien og New Zealand med at lovgive om, at tvinge Google og Facebook til at betale for links til nyheder i andre medier. Også mange andre steder i verden - herunder Danmark - arbejder politikerne med lignende ideer. Det virker som om, at mange politikere vil omfordele internet giganternes annonce indtægter til de 'gamle' medier, som tidligere nød godt af sådanne reklame penge som indkomst.

Problemet er imidlertid noget helt andet. Nemlig, at Google og Facebook ikke har redaktionelt ansvar for de nyheder, som de formidler. Samtidigt fungerer deres annonce programmer således, at der gives betaling for antallet af besøgende og klik, som de enkelte besøgte sider får. Mange netsteder, som får indtægter fra sådanne annoncer, der bliver udbetalt via Facebook og Google, har derfor udviklet mange metoder til at tiltrække besøgende. Denne udvikling favoriserer netsteder med ekstremt indhold, vold, naturkatastrofer, sex misbrug og andet opsigts vækkende indhold, som naturligt tiltrækker nysgerrighed hos folk. Den slags er imidlertid næppe, hvad folk virkelig har brug for. Og det er heller ikke nødvendigvis, hvad de søger information om. Men når de nu er der, bruger de tid på det, fordi nysgerrigheden er vakt. Så folk får slet ikke, hvad de søger, men manipuleres til at bruge deres tid på ting og sager, som internet firmaerne tjener annonce penge på.

Problemet er også, at Facebook og Google ikke har formået at skabe mere sofistikerede programmer og applikationer, som formår at fremme interesse for, hvad folk virkelig har gavn af at få at vide, og som motiverer til social og medmenneskelig holdninger og opførsel. De er ellers så dygtige, men det her kan de ikke finde ud af.

Virksomheden af at lade søgemaskiner og sociale medier sørge for nyhederne i de små hjem i hele verden er, at de traditionelle medier, både TV netværk, trykte magasiner og aviser mister annonce indtægter og abonnenter, som de traditionelt har nydt godt af ved at have et slags monopol på formidling af reklamer til masserne. Men et sådant monopol har de ikke længere. Dybest set må det anses for et fremskridt. De må finde nye måder at tjene penge på. Samtidigt må staten understøtte journalistisk arbejde i højere grad, for mange steder fyres medarbejderne, når annonce indtægterne falder. Det kan betyde, at journalisterne ikke længere er så tæt på, hvad der sker i samfundets yder områder og særlige miljøer. Og det er ikke så godt for et informations samfund, når informationerne ikke tilvejebringes...

Men bruddet på monolet har medført en forøgelse af lysten til at formidle sensationer i den moderne nyheds formidling på internettet. Og både TV netværk, trykte magasiner og aviser var ellers også fanget i lysten til at bringe sensationer for at tiltrække kunder. Men med søgemaskiner på internettet og mange små formidlere af 'indhold' på nettet er der en inflation under udvikling, som styrer folk mod at besøge ekstremt 'indhold,' som fremmer ekstreme holdninger og handlinger til skade for mange og splitter informations formidlingen op i usammenhængende

strømme, som medie formidleren ikke har redaktionelt ansvar for.

Det medfører, at løgn vinder stort på nettet, og sandheden lider. Det var sådan set slemt nok, da TV netværk, trykte magasiner og aviser var ene om, at formidle sensationer, løgn og latin pakket ind i reklamer, som også løj lodret om mangt og meget. Men i det mindste havde og har disse medier et redaktionelt ansvar, som de skal leve op til i følge lovgivningen.

Problemet med Facebook og Google er, at de ikke har et sådant redaktionelt ansvar. Samt at de ikke kan pålægges et tilsvarende ansvar som lovgivningen er i øjeblikket, fordi de ikke selv 'skaber' nyhederne, men blot formidler dem. Men de formidler ikke blot private samtaler som et telefon selskab for eksempel. I kraft af deres digitale søge programmer og applikationer foretager disse 'high tech' firmaer et redaktionelt udvalg af nyheder, holdninger og opfordring til handling på deres netværk i cyberspace. Og denne måde at udvælge på medfører selvfølgelig et objektivi ansvar. Et redaktionelt ansvar.

Problemet er, at der ikke findes nogen lovgivning, som formulerer dette ansvar i form af tydelige rettigheder og forpligtelser for private firmaers søgemaskiner og sociale medier i øvrigt. I næsten tyve år har Google og Facebook kunnet gøre, som de ville over hele jorden. Og ligesom så mange andre private firmaer har de ikke været gode til at regulere sig selv, hvis det betød øgede udgifter og faldende annonce indtægter. Moral er som bekendt ikke kapitalismens stærke side. Det er derfor, at kapitalisme kun kan være gavnlig, når den reguleres kraftigt og i detaljen.

Det er hele dette område, som trænger til regulering, lovgivning og hurtige indgreb i det frie marked. Både internationalt via EU og nationalt via Folketinget.

Men der er faktisk ikke behov for at ændre i lovgivningen om ret til citat. Man kan ikke tillade sig at lovgive om begrænsning i retten til at citere andre kilder end sine egne. Og slet ikke at der kan kræves betaling for at lave et link på en søgemaskine eller et opslag på Facebook - til et TV netværk, trykt magasin eller avis - og disse mediers netsteder. De traditionelle TV netværk, trykte magasiner og aviser må selv løse deres problemer med at skaffe indtægter på et skiftende marked. Nogle forsøger med 'paywalls' på deres netsteder for særligt interessante nyheder og

artikler. Digitale abonnements former kan være en mulig vej frem for disse medier, men det vil tiden vel vise.

Det er en misforståelse, at alt bliver godt, hvis blot Facebook og Google vil dele deres annonce indtægter. Det er naturligvis noget sludder. Private firmaer skal kunne klare sig selv i en fair konkurrence på et frit marked. (Det er dog også et spørgsmål - skønt et andet spørgsmål - om markedet er frit. Herom længere fremme i artiklen.) Der er selvfølgelig et stort problem for de firmaer, som taber annonce indtægter til Google og Facebook. Men at kræve 'pengene tilbage' fra Google og Facebook er ret vildt. Skal den lille købmand i de små landsbyer så også have 'pengene tilbage' fra de store supermarkeder? Skal DSB have 'pengene tilbage' fra lastbil vognmændene, som har overtaget det meste godstransport? Det er ikke holdbare løsninger for de små virksomheder eller de, som taber markeds andele.

Det er så et andet problem for visse medier, at de har Facebook og Google til at formidle annoncerne på deres netsteder. Berlingske og Kristeligt Dagblad er ikke CNN eller Robert Murdoch med alvorlig gennemslags kraft. I reglen får de derfor en dårlig aftale med Google om annonce indtægter via internet giganten. Det er blevet foreslået, at medierne slår sig sammen om at forhandle med internet gigantene for at opnå bedre priser. Men der er naturligvis også her en dimension af noget, som ligner monopol hos Google. Glem ikke, at Google ikke er en søgemaskine, men et reklame bureau. Når der ikke er et frit marked for reklame bureauer på internet platformene, må området jo reguleres, overvåges, pålægges profit begrænsninger, og der bør indføres beskyttelse af de globalt set små medier, så de får en retfærdig behandling af Google og kompagni. Det kan være, at kartel- og monopol lov givningen i denne anledning trænger til fornyelse og skærpelse.

Der mangler lovgivning om sociale mediers redaktionelle ansvar, når de formidler løgn, propaganda og had - også selvom de ikke selv har skrevet teksten eller lavet billeder og video og så videre. 'Big tech' er jo i sådanne sammenhænge med til at sprede løgn, bedrag og ubegrundet ophidselse til skade for både nogle grupper medmennesker og nogle enkelte familier og mennesker og for samfundet som helhed. Hvis ny lovgivning tvinger dem til at tage et redaktionelt ansvar for det indhold, som de viser eller henviser til, skal de til at ansætte mange flere mennesker til at overvåge indholdet, fjerne noget af det og tilføje kommentarer om sandheds værdien af informationerne. Det bliver kort sagt meget dyrt i form af løn udgifter til de mange nye medarbejdere. Hvis der samtidigt lovgives mod firmaernes

indsamling af private data, kan annoncerne ikke målrettes på samme måde som nu. Det kunne få nogle annoncører tilbage til TV netværk, trykte magasiner og aviser - eller i hvert fald til disse firmaers netsteder. Mere om dette emne nedenfor.

Forbyd overvågnings kapitalismen

Det er også tiltrængt at forbyde overvågnings kapitalismen. Det bør simpelthen være forbudt at indsamle forbruger data på internettet. Man kan af gode grunde være nødt til at indsamle data om besøg, klik og tiden hvor længe et besøg varer. Men det kan gøres anonymt. Dette emne er måske det vigtigste at lovgive om. Så kan man spørge, hvad sociale medier og søgemaskiner så skal leve af. Og ja - spørg bare løs. De, som finder et svar, kan lave forretninger og tjene penge. Som sagt: måske er abonnements ordninger en løsning, men der bør ikke lovgives om, hvordan firmaer SKAL tjene deres penge. Der SKAL lovgives om, hvad de ikke må gøre. For eksempel at indsamle brugernes data. Det bør også være forbudt, selvom brugerne måtte give tilladelse til det. 'Big Tech' skal ikke have fat i disse data. De er for private.

Ligesom medborgerne er beskyttede mod statens indblanding i deres privatliv af Grundloven og Menneskerettighederne, bør vi også beskyttes mod private firmaers overvågning. Ligesom der findes beskyttelse af brevhemmeligheden og telefon samtaler, som borgerne måtte foretage. Kun en domstol kan ophæve sådan beskyttelse i sager om kriminalitet eller statens sikkerhed. Således kan borgerne også beskyttes mod 'Big Tech' og andre private firmaers overvågning og indsamling af data om borgerne på internettet og i databaser via 'cookies' - 'trackers' - 'fingerprinting' og så videre. Ideelt burde sådanne rettigheder og pligter indskrives i Grundloven. Men det kan jo have lange udsigter, fordi ændring af Grundloven er en omstændig ting.

Så en almindelig lov om data beskyttelse, som går langt videre end EU's love, er påkrævet og nødvendig. Som det er nu, kan firmaerne jo blot kræve adgang til brugernes private data for at tilbyde deres tjenester. Firmaerne har lov til at stille en sådan betingelse, som skal opfyldes, før de vil yde en service. Hvis brugerne giver en sådan tilladelse, kan data høsterne gå i gang i stor stil og uden særlige hindringer eller begrænsninger. Så Facebook og Google og alle andre skal ikke have lov til at stille sådanne betingelser for at tilbyde deres tjenester. Internet gigantene vil så indvende, at de under sådanne nye forhold ikke længere vil være i stand til at personliggøre brugernes oplevelser og annoncørernes individuelt tilpassede annoncer. Og ja, det ville da være dejligt. Med en sådan ny lovgivning, ville det altså blive sværere at skabe individuelle 'bobler' af ensidigt indhold, propaganda, fordrejning af sandhed og bedrag. Brugere kan så i stedet for at søge for eksempel en restaurant ud fra stedet, hvor de befinder sig lige nu - så simpelthen søge information ved angivelse af et gadenavn eller en bydel. Hvor svært kan det være?

Måske er alle TV netværk, trykte magasiner og aviser på vej væk fra fysisk papir og almindelig 'broadcasting' i æteren. De findes måske snart kun på internettet. Og det vil være en kunst for både de traditionelle medier og Facebook og Google at finde finansiering, især hvis der lovgives mod overvågnings kapitalismen og for redaktionelt ansvar, som vil blive meget dyrt for firmaer som Facebook. Som du kan læse nedenfor, burde det dog ikke blive noget problem. Internet gigantene svømmer i penge.

Too much money

Der er ikke fair konkurrence på området for sociale medier og søgemaskiner. Google og Facebook og de andre 'Big Tech' firmaer tjener ganske enkelt alt for mange penge på deres tjenester. Det har medført et

kæmpe problem for disse firmaer. Hvor skal de investere deres profit henne? Det har medført en kraftig begrænsning af det frie marked, fordi 'Big Tech' giganterne kan underbyde markedet og købe og sælge med tab, fordi de sidder på gigantiske pengetanke. De opkøber gerne ethvert tilløb til konkurrence på deres område, hvis de kan. Og i reglen kan de, for de kan betale overpris, hvis det er nødvendigt. Og det kvæler konkurrencen, før den er kommet i gang. Almindelige boghandlere og selv Bilka kan ikke konkurrere med Amazon. Amazon tjener så godt, at de har lavet deres eget rumprogram med henblik på at kolonisere Månen.

Så der er en situation, som ligner monopol tilstande hos 'Big Tech.' Om der så skal gribes ind med traditionelle metoder som opdeling af konglomeraterne og lignende, er ikke åbenbart. Man kunne jo også sætte en grænse for sådanne firmaers profit rater. For eksempel på 20%. Når og hvis de dominerer markedet med en vis procentdel, for eksempel 80% som Google normalt gør, både hvad angår søgemaskiner og internet browser markedet. Man kunne også lave en social medie Moms. Provenuet kunne gå til at finansiere FN - for eksempel.

Vi bør i hvert fald ikke forvente, at 'Big Tech' regulerer sig selv. Eller at sådanne firmaer vil opføre sig ansvarligt, med mindre lovgivningen tvinger dem til det.

Personligt undrer det mig, at de liberale, demokratiske og ret-og-pligt orienterede samfund har ladet denne udvikling ske uden rettidig omhu og indgreb med henblik på beskyttelse af folks privatliv og regulering af disse nær-monopoler med nærmest kartel opførsel, hvad angår overvågning af deres 'kunder' og enorme profitter. Det er firmaernes nærmest monopol status på markedet, som har gjort det muligt for dem at tjene så store formuer. Det er ikke godt for et kapitalistisk markeds system, som ødelægges af monopoler og karteller. Men det er ikke for sent. Grib ind nu - men ikke for at beskytte de gamle aviser. Det er folket, som trænger til beskyttelse mod overvågnings kapitalismens udbytning og dårlige moral.

links og flere indviklinger

Læs kronikken på Altinget af chefredaktøren Jakob Nielsen om flere utilsigtede virkninger:

<https://www.alinget.dk/artikel/penge-fra-facebook-kan-foere-til-polarisering-af-danske-medier>.

Læs også den nye kronik på Altinget af 2 repræsentanter for de små online medier i Danmark. "Selvom slaget lige nu står mellem giganterne - de store medier [organiseret i brancheorganisationen 'Danske Medier'] og de store tech-platforme - er det altså de små, nye medier, der bliver de helt store tabere, hvis man begynder at ville afkræve penge af Facebook og Google for at dele vores indhold." Det mener Anne Sofie Christensen-Dalsgaard og Thomas Noppen i en ny kronik på Altinget den 26. februar: <https://www.alinget.dk/artikel/nye-medier-google-og-facebook-er-en-hjaelpende-haand>.

Læs også Pernille Tranbergs indlæg på Altinget. Hun mener, at de danske medier - store som små - bør skabe deres egen platform og gøre sig uafhængige af Facebook. Hvis Facebook bliver tvunget til at betale dem for anvendte links og citater, vil disse medier blive endnu mere afhængige af internet giganterne. (Altinget den 26. februar): <https://www.alinget.dk/artikel/journalist-og-dataetisk-raadgiver-danske-medier-er-i-lommen-paa-facebook-og-google>.

Læs her om 'Big Tech' og skatte unddragelse på The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2021/feb/26/eu-states-back-plan-to-expose-big-companies-tax-avoidance>.

Nye EU love på vej for at afsløre 'Big Tech' og deres flugt til skattely lande. Det ville nok have været bedre at lovgive om et forbud mod skattely for internet giganterne - og alle andre i øvrigt! Snyd med skat og skatte unddragelse via skattely i småstater rundt omkring er af et kolossalt omfang. De undtagne skatte indtægter fra disse skjulte formuer kunne betale alverdens Ulands bistand flere gange. Eller gøre Ulands bistand helt overflødig, fordi sådanne nye skatte indtægter i de afrikanske lande for eksempel, ville kunne finansiere udviklings behovet og samtidigt også betale for ny infrastruktur, offentlige sundheds tjenester og så videre. Det

er naturligvis en lidt anden historie, og det er da godt, at EU vil modvirke 'Big Tech' i skattely. Men man kunne gå meget længere. Og det er nødvendigt at gå meget længere. Før eller siden, men helst så hurtigt som muligt, tak. Det ville være god moral og en noget forsinket ret omhu.

(Problemet med skattely lande er naturligvis, at en ordentlig regulering kræver ensartet selskabs skat i hele EU. Men da Storbritannien nu har forladt EU, kan man faktisk gå ret aggressivt til værks overfor de fleste skattely lande, som jo er britiske oversøiske territorier med et begrænset selvstyre - for eksempel har de frihed til at bestemme over selskabs skat, de såkaldte 'trusts,' disses stråmænd og lov til at skjule de virkelige ejere af sådanne 'trusts' overfor offentligheden og andre landes myndigheder. Indenfor EU er det kun Cypern, Luxembourg, Malta og Irland, som virkelig udgør et problem lige nu på dette område.)

(En fremtidig lov givning bør naturligvis tage højde for, at de skjulte formuer kunne stikke af til andre skattely lande. Det burde også forhindres, at andre lande udvikler sig til skattely. Man kunne jo forbyde penge overførsler til og fra lande, som kvalificerer sig til betegnelsen skattely. Det burde dæmpe begejstringen for lov til skattely i sådanne lande.)

(Desuden er det sikkert nødvendigt at nedlægge den ret specielle selvstyrende 'London City Corporation.' Det er en særligt privilegeret kommune i det centrale London, hvor alle internationale banker holder til med ret til at udpege delegerede i kommunal bestyrelsen, hvilket i praksis gør bydelen til en separat piratby med sine egne fribytter regler og sædvane. Denne bydel har beholdt sine særlige privilegier helt tilbage fra middelalderen. Hele tankegangen omkring skattely lande blev udklækket og opbygget herfra. Mange mener, at finans krisen i 2007 opstod her - og ikke i New York. Så denne lille kommune i London bør nedlægges og ophøre helt. Historien om City of London er noget helt for sig selv. Og den historie skal ikke fortælles her. Men det ene med det andet. Hele kapitalismen fra 'Big Tech' til City of London trænger til at blive reguleret som aldrig før.)

Læs også den forrige artikel om: Privatliv, internet og Big Data:
[www.tilogaard.dk/Privatliv - internet og Big Data -
_februar_2018.pdf.](http://www.tilogaard.dk/Privatliv_-_internet_og_Big_Data_-_februar_2018.pdf)